

A VAURUANA BUK KAI PETERO

---

1 ¹ Simon Petero, a tultul ma ra apostolo kai Iesu Kristo, tadav diat dia vatur vake bula ra nurnur i ngatngat, da avet, ure ra mangamangana takodo kai kada God ma kada Tena Valaun Iesu Kristo: ² Da vangala pa ra varmari ma ra malmal pire vavat ta ra minatoto tai God ma tai Iesu kada Luluai.

A nioro ma ra pipilak kai God

³ Tago ra dekdekina, ba i da ra dekdek i God, i ga tul tar ra lavur magit ta dat, nina i topa ra nilaun ma ra lotu, ure ra minatoto tai nina i ga oro pa dat ma kana minamar iat ma ra ko na maukuana; ⁴ ma i ga tabar dat tana ma kana lavur tinata na varvatading i ngala kakit ma i ngatngat muka; upi avat a vatur vake ra maukua i God tana, tago ava ga lop kan ra vinirua i tur ta ra rakarakan a gunagunan ure ra kaina mamainga. ⁵ Maia pa, kari go i boina upi avat a ongor na kaia, upi avat a vaot kavava nurnur ma ra bo na mangamangana ma kavava bo na mangamangana ma ra kabinana; ⁶ ma kavava kabinana ma ra mangamangana vinvini; ma kavava mangamangana vinvini ma ra kini vamadudur; ma kavava kini vamadudur ma ra variru tadav God; ⁷ ma kavava variru tadav God ma ra varmari tadav ra umana tura i vavat; ma kavava varmari tadav ra umana tura i vavat ma, ra varmari tadav ra tarai par. ⁸ Tago ona go ra umana magit dia tur pire vavat ma dia peal vanavana, vakir ava tabauma mulai, ma vakir ava iba upi ra vunuai ta ra minatoto tai Iesu Kristo kada Luluai. ⁹ Tago nina i ko iba upi go ra lavur magit i pula, ma i gamgavul ra matana, ma i ga valubane ra niu na varvagomgom ure ra varpiam lua. ¹⁰ Ta nin, a tara na turagu, boina ba avat a ongor upi avat a vadovot pa ra varting ma ra pipilak pire vavat; tago ba ava pait go ra lavur magit, pa avat a bura mulai. ¹¹ Tago damana da manga tul tar ra niruk ta vavat ta ra varkurai ba pa na mutu kai kada Luluai, ma kada Tena Valaun Iesu Kristo. ¹² Io, iau tar vaninara vatikai upi ina vanuk vatikene tar go ra lavur magit ta vavat ta ra bungbung par, ma a dovotina, ava matoto tana,

ma ava tur padikat ta ra dovotina i tur pire vavat. ¹³Ma iau nuk ia ba i takodo, ba ina vargat avat boko ma ra varvai ta nam ra lavur bung ba iau ki ka boko ta go kaugu pal na turturup; ¹⁴tago iau nunure ba na pot lulut nam ra bung ba ina vungue kaugu pal na turturup tana, vada kada Luluai Iesu Kristo i ga ve tar ia tagu. ¹⁵Maia, ina ongor upi avat a nuk vatikene pa go ra lavur magit, ba iau mat kan avat.

Di ga gire ra minamar i Kristo ma ra mata i diat

¹⁶Tago ta nam ra bung ave ga vaarike ta vavat ra dekdek i ra Luluai Iesu Kristo ma kana vinavana pire dat, vakir ave ga mur ra umana akakur di ga nuknuk mal tadav diat ta ra kabinana, tago ave ga gire kana minamar ma ra mata i vevet. ¹⁷Tago i ga vatur vake ra variru ma ra minamar tai God, Tama, ta nam ra bung ba ra nilai ra ngala na minamar tuna i ga vut tadav ia dari: Go Natugu, a bul na vakak, iau gugu muka tana. ¹⁸Ma avet iat, ave ga valongore go ra nilaina i vana rikai marama ra bala na bakut ta nam ra bung ba ave ga varagur me ta ra ul a luana i gomgom. ¹⁹Ma di ga vadovot muka ra tinata na propet pire dat; ma i boina, avat a nuk pa ia, da ra lamp pupua ta ra bobotoi tuk ta ra lar, ma ba ra tagul na lar na ga vana rikai ta ra bala i vavat; ²⁰ma avat a nunure value go, ba pa ta tinata na propet ta ra Buk Tabu ba da pala ia ma ra nuknuk i dat iat. ²¹Tago pa ta tinata na propet i ga arikai ta ra mamainga kai ra tarai; a umana tutana di ga tata ka tai God, ma ra Takodo na Tulungen i ga vateten diat.

A umana tena vartovo vavaongo

2 ¹Ma ra umana propet vavaongo bula dia ga tur rikai livuan ta diat ra tarai, varogop ra umana tena vartovo vavaongo diat a ki boko livuan ta vavat bula, ma diat a kap ivaive ra umana enana vartovo upi ra vinirua, diat a pue vue ra Luluai i ga kul pa diat, ma ra vinirua na lulut tadav diat. ²Ma mangoro diat dia mur kadia dur na mangamangana, ma dia murmur diat di vul ra nga i ra dovotina. ³Ma diat a vaongo pa avat ma ra tinata na vavagu; a vuna a varbat; ma ra varkurai ure diat pa i vavuan papa ania ma kadia vinirua pa i va mat. ⁴Tago ba God pa i ga mari diat ra umana angelo dia ga pait ra varpam, ma i ga vue vaba diat ura geena,^a ma i ga tulue diat ta ra umana odo na bobotoi, upi da balaure vake diat upi ra varkurai; ⁵ma pa i ga mari ra rakarakan a gunagunan lua, ma i ga valaun pa ka Noa, a tena varvai ure ra mangamangana takodo, diat ma ta ra lavurua bula, ta nam ra kilala ba i ga tul vue ra lovon ta tana tadav ra gunagunan kai ra umana tena varpam; ⁶ma i ga tun ra ura pia na pal Sodom ma Gomora upi dir kabu, ma

^a 2.4 Geena ia ra ngala na tavul a puputa maravai Ierusalem, ma ra iap i ga ioaio vatikai tana. A tarai Iudaia dia ga valarue ra ruarua na tulungen me.

i ga kure vabilak dir ma ra pupukuai upi na vaale diat ra lavur tena varpian namur me; ⁷ma i ga valaun Lot, ra tena takodo, i ga tabun na kaia ra balana ure ra varpian kai ra umana tena varpian, ⁸(tago go ra tena takodo i ga ki livuan ta diat, ma i ga tabun na kaia ra takodo na tulungeana ta ra bungbung par, tago i ga gire ma i ga valongore kadia lavur dur na papalum); ⁹a Luluai i nunure ba na valaun valar pa ra lavur tena lotu ta ra varilam, ma na balaure vake ra lavur tena varpian upi da vakadik diat ta ra bung na varkurai; ¹⁰ma lua iat nina diat dia mur ra palapaka ta ra mamainga i dur, ma dia piam vue bula ra i varkurai. Pa dia burutue ta magit, dia mur ra nuknuk i diat iat, dia vul ra umana ngalangala, ma pa dia dadar; ¹¹ma ra umana angelo, i ngala ra ongor i diat ma ra dekdek i diat, pa dia vul diat ma ra varkurai pire ra Luluai. ¹²Ma go diat, dia varogop ma ra umana beo pa dia kabinana, di ga kava diat upi da kinim pa diat ma da doko pa diat, dia vul ra umana magit dia tuptup tana, da kamare vue diat ma kadia mangamangana vinirua, ¹³ma dia vatur vake ra vapuak ure kadia mangamangana i gegagege; diat a umana dur, ina ra umana milmilikuan, dia gugu mat ta ra umana kaina lukara dia pait ia ta ra keake, ma dia ga ta kadia mangamangana nilong ba dia ki maravut kavava lukara; ¹⁴a mata i diat i buka ma ra nipo, ma pa dia ngo kan ra varpian; ma dia lam raprap diat ba pa i tur padikat ra tulungea i diat; ma ra bala i diat i la ta ra varbat; diat a umana natu i ra varvabilak; ¹⁵dia ga vana kan ra nga i takodo, ma dia ga vana rara, dia ga mur ra nga i Balam natu i Beor, nina i ga mainge ra totokom ure ra varpian; ¹⁶ma di ga pit ia ta kana nirara; ra bombom na as i ga tata ma ra nilai ra tutana, ma i ga tur bat ra papaua kai ra propet. ¹⁷Diat go, dia varogop ma ra umana kivu dia mama, dia da ra umana gavul, a ngala na vuvu i kap diat; ma ra marut na bobotoi di ga vaninare ure diat. ¹⁸Tago dia tatike ra lavur ngala na tinata vakuku, ma dia lam raprap varara mule diat ma ra kaina mamainga, nina dia kabur vilau kan diat, dia mur ra nirara; ¹⁹ma dia vatading tar ra kini langalanga, ma diat iat, diat a umana vilavilau kai ra vinirua; tago nina i uvua pa ta tikai, na kale pa ia bula upi kana vilavilau. ²⁰Tago ba dia ga vilau kan ra dur i ki ta ra rakarakan a gunagunan, ure ra minatoto ta ra Tena Valaun Iesu Kristo, ma di vi vake mule diat i tana, ma dia bura tana, kadia kini namur i manga kaina ta dir ma nam i lua. ²¹Tago gala pa di ga nunure ra nga i ra mangamangana takodo, gala diat a boina tana; ma go dia tar minana tana ma dia ringan mulai kan ra gomgom na vartuluai, nina ba di ga ve tar ia ta diat. ²²I tar ot pire diat nam ra dovot na tinata valavalar dari: A pap i talil mulai upi ra magit i ga marue vue, ma ba ra boroi i ga gumu, i bulbulue mule ta ra paipai.

A varvatading ure ra pinot mulai kai ra Luluai

3 ¹Avat a umana vakak, go ia ra vauruana buk iau tumu ia tadav avat, ma ta go ra ura buk par ina vargat ra dovot na nuknuk i vavat ma ra varvai mulai; ²upi avat a nuk pa ra lavur tinata ba ra umana gomgom

na propet dia ga varvai lua tana, ma ra vartuluai kai ra Luluai ma ra Tena Valaun, nina a umana apostolo di ga tul tar ia ta vavat; ³ma avat a nunure value ba ta ra mutuaina a umana tena varkulumai diat a tut ma kadia varkulumai, ma diat a papait kadia kaina mamainga iat, ⁴ma diat a biti: Akave kana tinata na varvatading ure kana vinavana mulai uti? Tago papa nam ra bung a umana tama i dat dia ga mat i tana, a lavur magit dia tur da di ga vaki diat ta ra vunapai ra vavaki. ⁵Ma kadia mamainga iat upi diat a valubane go ra magit, ba papa ania di ga vaki ra bala na bakut ma ra rakarakan a gunagunan i ga ki guvai ma ra polo, ma i ga vana rikai ta ra tava ure ra tinata kai God; ⁶nina i ga vuna tana tago ra rakarakan a gunagunan lua i ga virua ta ra lovon ta; ⁷ma a umana bala na bakut dia tur gori ma ra rakarakan a gunagunan bula, di ga balaure vake diat ta go ra tinata iat, upi ure ra bung na varkurai ma ra vinirua kai ra umana tena varpam.

⁸Ma koko avat a valubane go ra kopono magit, a umana vakak, ba a kopono bung i varogop ma ra arip na marmar na kilakilala pire ra Luluai ma ra arip na marmar na kilakilala dia varogop uka ma ra kopono bung. ⁹A Luluai pa i vabing ure kana tinata na varvatading, da ta ra na dia biti ba i vavabing; ia kaka i ungunung vovovon pa avat, ma pa i mainge ba ta tikai na virua, i mainge ba dat par dat a tadav ra nukpuku. ¹⁰Ma ra bung kai ra Luluai na ga pot da ra tena kinakinau; ta nam ra bung a umana bala na bakut diat a panie ma ra ngala na kanunur, ma ra lavur magit diat a polo ma ra ngala na oao, ma ra rakarakan a gunagunan ma ra lavur papalum tana na panie ta ra iap. ¹¹Ma tago di vapanie vue go ra lavur magit, i topa ia ba avat a manga ongor ta ra mangamangana gomgom ma ta ra lotu tadav God, ¹²ma avat a nuknuk upi ra bung kai God, upi na pot, ma avat a ongor upi ia; nina i vuna tana tago na panie ra umana bala na bakut ta ra iap, ma ra lavur magit diat a polo ma ra ngala na oao. ¹³Ma da kana tinata na varvatading, da nuknuk upi ra umana kalamana bala na bakut ma ra kalamana rakarakan a gunagunan bula, ba ra mangamangana takodo i ki tana.

¹⁴Io, avat a umana vakak, tago ava nuknuk upi go ra lavur magit, i boina ba avat a ongaongor upi da gire tadav ra malmal pire vavat, ma upi avat a gomgom ma pa ta magit na rara ta vavat ta ra luaina matana. ¹⁵Ma avat a nuk pa ia, ba ra mangamangana. vovovon kai kada Luluai ia ra varvalaun; damana bula Paulo, a tura i dat a vakak, i ga tutumu tadav avat da ra kabinana di ga tul tar ia tana; ¹⁶ma damana bula ta kana lavur buk i ga varvai ure go ra lavur magit; ma ta umana magit tana i dekdek upi da nunure ra kukuraina, nina ba ra umana papaua, ma diat i malmaliara ra bala i diat, dia pukue pa ia; damana bula dia pukue pa ta ra umana enana pakana ta ra Buk Tabu, ma diat iat dia virua tana. ¹⁷Ma avat a umana vakak, tago ava nunure value go ra lavur magit, i boina ba

avat a varbalaurai, kan da kap vue avat ta ra nirara kai ra umana tena varpam ma avat a bura kan kavava dekdek na kini. ¹⁸I boina ba avat a taiak ta ra varmari ma ta ra minatoto tai Iesu Kristo, kada Luluai ma kada Tena Valaun. Da tul tar ra minamar tana go ieri ma pa na mutu. Amen.